

---

2 Vragenuur

Aan de orde is **het mondelinge vragenuur**, overeenkomstig artikel 136 van het Reglement van Orde.

Vragen van het lid Graus aan de minister van Economische Zaken over de onnodige, dagenlange martelgang van Bultrug Johannes, het reeds voor zijn dood "verhandelen" van het karkas aan Naturalis en het weigeren van geboden noodhulp door een eerstehulpteam voor zeezoogdieren door de overheid.

□

De heer **Graus** (PVV):

Voorzitter. Het is Johanna, het blijkt een dame te zijn. De bultrug is een gevoelig dier met een complexer zenuwstelsel dan de mens heeft. Johanna lag vijf dagen lang weg te teren op een zandbank en daar is niet goed op gehandeld. Vandaar mijn vragen aan de minister. Waarom werd noodhulp door deskundigen geweigerd? Ze zijn mede op mijn verzoek ernaartoe gegaan, maar ze werden geweigerd. Er werd op elkaar afgeschoven. De politie zei: wij houden ze niet tegen, terwijl naderhand bleek dat de politie dat wel terdege heeft gedaan. Waarom? Is er wel een zorgvuldige afweging gemaakt? Wie hebben de minister geadviseerd te doden? Op wiens verhaal heeft de minister zijn beslissing gebaseerd? Zijn er bultrugdeskundigen – daar zijn er veel van op de wereld – geraadpleegd? Is er een afgewogen protocol geweest? Is er een reddingsprotocol en een euthanasieprotocol naar het voorbeeld van Nieuw-Zeeland? In Nieuw-Zeeland is er een voorbeeldgeval waarin men het dier binnen een paar uur weer terug in het water had. Waarom zijn tal van mensen, ervaringsdeskundigen, dus echt mensen met ervaring hierin, buiten het proces gehouden? Waarom is er tegen mij als Kamerlid gelogen door de diverse woordvoerders? Ik heb gepoogd om Rederij Noordgat bij het dier te krijgen. Ik heb daarvoor gebeld met de reddingsmaatschappij, met de kustwacht en met de politie. Dat werd tegengehouden op een beslissing van de minister en van de burgemeester. Dat kan niet! Er mag geen noodhulp aan een dier, een zwaar beschermd dier, geweigerd worden. Waarom haalt de betrokken burgemeester uit naar een wereldwijd gerenommeerd zeezoogdierencentrum? Is er meer aan de hand? Spelen er andere zaken over de rug van de walvis? Kan de beslissing van de regering de toets doorstaan van de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren? Is onze zorgplicht zorgvuldig ingevuld? Dat zijn de vragen die ik voorlopig wil stellen.

De **voorzitter**:

Het is een uitdaging voor de minister van Economische Zaken om al die vragen in twee minuten te beantwoorden.

□

Minister **Kamp**:

Voorzitter. Ik proef emotie bij de heer Graus en ik denk heel terecht. Het gaat om een heel mooi dier, een dier dat 100 jaar oud kan worden. 120 jaar zijn ze weleens geworden. Een mannetjesdier kan 40.000 kilo zwaar worden. De

grootste dieren zijn zelfs 70.000 kilo zwaar geworden. Het is echt een heel mooi en bijzonder dier en als zo'n dier in nood is, dan moet het geholpen worden.

Hoe komt dat dier op die zandplaat terecht? Als de dieren zich niet goed voelen en gedesoriënteerd zijn, dan zoeken ze een plek waar het rustig is. Normaal zijn die walvissen daar niet. Ze zijn in het noordelijke deel van de Atlantische Oceaan. Ze hebben geen route door de Noordzee, dus normaal gesproken komen ze daar niet. We hebben een periode van 300 jaar gehad waarin ze nooit in Nederland zijn geweest. De laatste jaren komt er af en toe een bultrugwalvis naar Nederland toe. Als er dan een ongeluk gebeurt met zo'n dier en dat dier op zo'n zandplaat terecht komt, dan probeer je te helpen. Dat is op een uitstekende manier gebeurd op Texel. De Koninklijk Nederlandse Redding Maatschappij is er meteen bij geweest. Het onderzoeksinstituut IMARES van de Wageningse universiteit was er onmiddellijk bij, het natuurcentrum Ecomare was er onmiddellijk bij en die mensen hebben vanaf het begin hulp geboden en geprobeerd het dier weer in zee te krijgen. Dat hebben ze tot twee keer toe gedaan, nog een paar etmalen nadat het dier op die plaat terecht was gekomen.

Daar kun je vraagtekens bij zetten. Als je die dieren meteen weer terugduwt in het water, is in Engeland en in Duitsland gebleken dat ze later toch dood aanspoelen. In Amerika is de regel dat zo'n aangespoeld dier, als het niet binnen twaalf uur weer in het water terecht kan komen, geëuthanaseerd moet worden. Hier is langer geprobeerd om het dier te redden en toch weer in het water te krijgen. Dat is ondanks alle inspanningen, waar ik de grootste bewondering voor heb, niet gelukt. Vervolgens is het ook onze zorgplicht om het dier niet onnodig te laten lijden, zodat wij hebben geprobeerd om het dier te laten inslapen. Dat is in eerste instantie niet gelukt. Wij hadden het in tweede instantie nog een keer willen proberen. Dat was echter niet nodig doordat het dier toen zelf is overleden.

De heer **Graus** (PVV):

Ook ik heb respect voor de mensen die daar pogingen hebben ondernomen, maar dat is niet op een goede manier gebeurd. De minister zegt dat het dier binnen twaalf uur terug in het water had moeten zijn, dat hij het dan mogelijk had overleefd. Waarom is dat niet gebeurd? Er staat op YouTube zo veel filmpjes uit Nieuw Zeeland en Australië, waar ze zo'n dier binnen een paar uur terug hebben. De hulpverleners die dat wilden doen, zijn geweigerd. Waarom? Waarom is Rederij Noordgat geweigerd? Rederij Noordgat heeft hydrojets. Het zijn beroepsbergers die het zand zo hadden weggeblazen. Zij hebben daar ervaring mee. Waarom zijn juist die ervaringsdeskundigen geweigerd? Waarom haalt een burgemeester zo fel uit? Waarom krijg ik niet de juiste informatie als Kamerlid, wordt er tegen mij gejoek en gelogen? Dat kan niet!

Er is nog een vraag die ik echt duidelijk beantwoord wil hebben. Mogelijk moeten wij allemaal een keer stage gaan lopen in Nieuw Zeeland. Er moet een reddingsprotocol en een euthanasieprotocol komen zoals die er ook in Nieuw Zeeland zijn, waar ze die bultruggen wel in een mum van tijd terug in het water hebben. Wij zijn hét marieteme land van de wereld en hét bergingsland van de wereld. De minister kan mij niet wijsmaken dat wij een bultrug van enkele duizenden kilo's niet vlotgetrokken krijgen. Toen Johanna, toen zij, dood was, was het binnen een halfuur gebeurd, toen was zij binnen een halfuur vlotgetrokken. Waarom kon dat niet toen zij nog leefde?

Kamp

Minister **Kamp**:

Als je zo'n dier een kabel om de staart doet en je eraan gaat trekken, raakt dat dier totaal beschadigd en is er niets meer aan te redden. Zo'n dier is er om in het water te leven. Zodra het op het land komt, verslappen de spieren. Dan is het gewicht te zwaar en komen de ingewanden in de verdrukking. Het dier is snel uitgeput. Dan kun je het wel weer de zee in slepen, maar dan verdrinkt het. Daar heeft niemand wat aan.

Het is toch uniek dat als zo'n dier op een zandplaat terecht komt én de Koninklijke Nederlandse Redding Maatschappij, én het onderzoeksinstituut IMARES én het natuurcentrum Ecomare meteen ter plaatse zijn om daar deskundige hulp te bieden? Er is een helikopter ingeschakeld en er zijn boten ingeschakeld. Mensen hebben gedaan wat zij konden doen. Verder zijn de dierenarts van het Dolfinarium in Harderwijk en de faculteit Diergeneeskunde van de Universiteit Utrecht erbij gekomen. De burgemeester van Texel heeft uitstekend gereageerd door met een verordening te komen om de zaak onder controle te kunnen houden en het dier te kunnen beschermen, net als de grijze zeehonden die daar op dit moment hun jongen aan het zogen zijn. Ik denk dat er uitstekend gehandeld is. Er is absoluut niemand geweigerd om hulp te bieden. Er is alleen geprobeerd door deskundigen om de zaak in de hand te houden. Ik vind dat wij iedere keer weer kunnen leren van dit soort voorvallen. Om nu mensen die hun best hebben gedaan in moeilijke omstandigheden, te gaan beschadigen is iets anders. Ik weet dat de heer Graus dat niet wil. Ik denk dat wij, met zijn allen, dat niet de uitkomst van deze discussie moeten laten zijn.

De heer **Graus** (PVV):

Ik heb zelf aangestuurd. Ik heb vrijdag de hele dag gebeld. Men heeft mij het letterlijk gezegd, diverse hulpdiensten. Rederij Noordgat, de enige met hydrojets en met de ervaring om een bultrug te redden, is geweigerd omdat er een link was met mevrouw Lenie 't Hart en de burgemeester dat niet wilde. Dat is letterlijk tegen mij gezegd door een politiewoordvoerder. Dat kan natuurlijk niet. Waarom worden de Nieuw-Zeelandse protocollen niet gehanteerd? Zo'n bultrug moet, zeker in een maritiem en bergingsland als Nederland, binnen een paar uur terug in de zee zijn. Er zijn geen excuses voor. De ervaringsdeskundigen zijn geweigerd. Ik ben getuige, als lid van de Staten-Generaal onder ede. Het is wel gebeurd.

Minister **Kamp**:

Ik heb een paar keer beschreven hoe het is gegaan. Alles wat er aan deskundigheid op dat eiland beschikbaar was – dat was door omstandigheden nogal veel – is ingezet. Natuurlijk heeft iedereen geprobeerd om dat dier in zee te krijgen. Het dier heeft het eerst zelf geprobeerd. Daarna is het weer aangespoeld, op een wat hogere plek. Na de eerste reddingspoging is er nog een poging gedaan. Toen dat allemaal niet lukte, ondanks alle inspanningen, is er wat anders geprobeerd om het lijden van het dier te beperken.

Mevrouw **Thieme** (PvdD):

Voorzitter. De Partij voor de Dieren is van mening dat je de natuur zo veel mogelijk zijn gang moet laten gaan en zo min mogelijk moet ingrijpen. Als een dier in ernstige nood is, moet de mens echter wel helpen en kijken wat er kan worden gedaan in het belang van het dier. Bij deze bultrug was er geen regie. Deskundigenorganisaties als

Sea Shephard, Lenie 't Hart en Rederij Noordgat zijn niet betrokken. Daarmee is de kans gemist om alle aanwezige ervaring en kennis maximaal te bundelen. Is de minister bereid om een protocol op te gaan stellen waarmee dit soort situaties kan worden voorkomen? Met zo'n protocol kan chaos en frustratie bij dit soort situaties in de toekomst worden voorkomen. Daarmee kan worden gedaan wat voor het dier het beste is.

Minister **Kamp**:

Het is echt niet waar dat de deskundigen niet zijn ingeschakeld. Ik heb ze allemaal genoemd. Er zijn zes, zeven instituten en organisaties mee bezig geweest. Een aantal van die organisaties was onmiddellijk ter plekke aanwezig, een ander deel is van een afstand aangevoerd om daar in te grijpen. Ik ben zaterdag zelf de hele dag ook met deze kwestie bezig geweest. Ik heb met mevrouw 't Hart en vele anderen contact gehad. Toen het dier niet meer te redden was, heb ik uiteindelijk besloten dat het geëuthanaseerd moest worden. Er is dus wel regie geweest. Alle deskundigheid is ter plaatse geweest. Ik vind echter niet dat we het allemaal perfect hebben gedaan.

Ik denk dat we voor dit soort situaties inderdaad een protocol nodig hebben. De heer Graus had het over een protocol in Nieuw-Zeeland. In Amerika bestaat hiervoor ook een protocol. Wij zijn er niet aan gewend dat zulke dieren bij ons aanspoelen. Wij moeten een protocol hebben voor alle zeezoogdieren. Wij waren al bezig met het opstellen van een protocol voor orka's en voor bruinvissen. We gaan nu samen met de instanties die er verstand van hebben een protocol opstellen voor situaties als die van de afgelopen week. Die instanties hebben zich ook al bij ons gemeld. De volgende keer als zich zo iets voordoet, kunnen we dan volgens dat protocol handelen om de kansen voor deze unieke dieren, waarvoor wij allemaal een warm gevoel hebben, zo groot mogelijk te laten zijn. Ik zeg mevrouw Thieme dus toe om dat protocol zo snel mogelijk beschikbaar te hebben.

Mevrouw **Thieme** (PvdD):

Ik dank de minister voor die toezegging. Ik heb nog een andere vraag over dat protocol. Zullen Lenie 't Hart en Sea Shepherd bij het opstellen van dat protocol worden betrokken?

Mijn laatste vraag gaat over de doodsoorzaak van de bultrug. Er is sprake van dat er een medisch team bij de bultrug is geweest in de nacht van zaterdag op zondag. Klopt dat? Er zijn foto's verschenen waarop te zien is dat er gaten in de rug van de bultrug zaten. Hoe is dat te verklaren?

Minister **Kamp**:

Op deze twee specifieke vragen het ik op dit moment geen antwoord. Ik heb er echter geen enkel bezwaar tegen om de beschrijving van wat zich daar feitelijk heeft voorgedaan met de Kamer te delen. Daar ben ik graag toe bereid.

De **voorzitter**:

Dank u wel voor uw komst naar de Tweede Kamer, minister Kamp, en voor het daarvoor onderbreken van uw debat in de Eerste Kamer.